

Våsvargen

Årgång 13 nr.1, utkommer med två nr. per år juni & dec.
Juni. 2006 NÅS HEMBYGDSFÖRENING PRIS 30 KR.

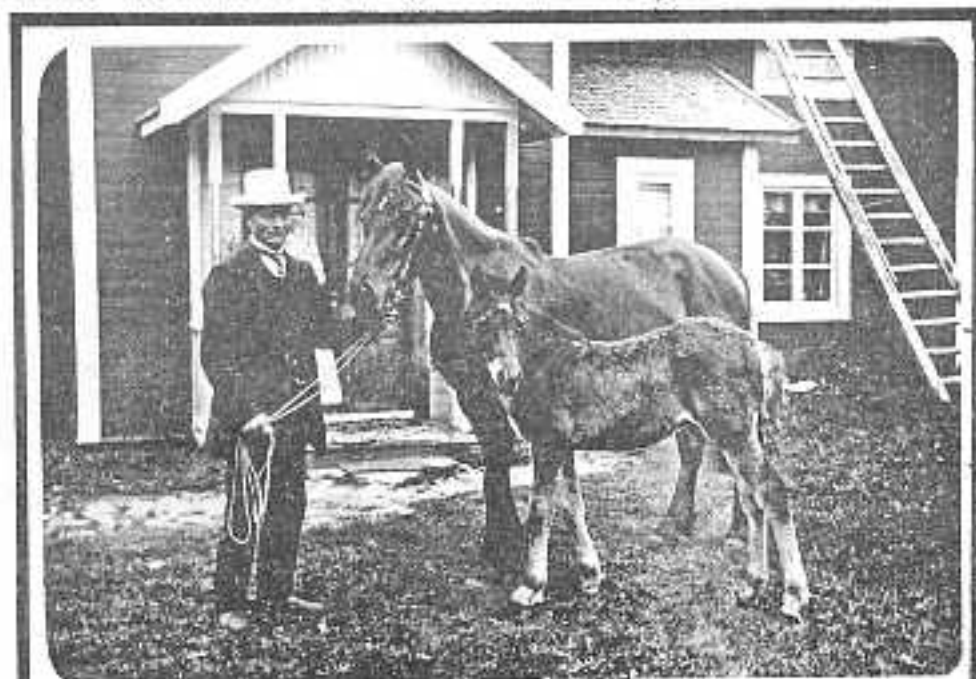
Sveds Anna och Lissjanis Erik "Blinken" samt två okända besökare vid stugan i Vinberget.

Foto Bosse Olsson

En gemytlig bild av hur det kunde se ut på en gård med hästar som familje medlemmar, vilka skulle fotograferas tillsammans med husbonden iklädd med hatt och sin bästa kostym.

Bajer Erka f. 1865
Gift 1891 med
Anna Ersdotter
f. 1872 som var
syster med min
farfar och mor
till Anna f. 1892

Bajer Erka var
timmerkörkarl
och den som var
läromästare åt
min far. På 30-
talet var de till-
sammans och
körde ut milor
från Skilbua till
station i Näs,
de åkte kl. 3 på
morgonen och
det tog ca. 15 tim
och betalningen
var 12 kr vändan.

Bajer Erka med sin mähr och föl på gårdsplanen vid Bajergården Skansbacken året är 1916 på verandan skymtar hustrun Anna

Foto från eget arkiv.

För tillfället svetsar och automat- svarvar vi:

- ↪ Delar till Volvo lastbilar
- ↪ Delar till postens cyklar
- ↪ Delar till ABB:s utrustningar

Vi är underleverantörer åt ABB, FCMC,
(PLÅTMEKANO), Monark, Sepson och samhäll m.fl.

SVETSlego

Industrihuset, 780 50 Vansbro, Tel 0281-10969

Mysteriet med de många och exotiska vykortet till Hol-Anna från Tyna.

Jag har i min ägo ett tjugotal vykort adresserade till Hol Anna i Tyna och Källeborg Dom flesta från exotiska länder och många av dem skickade till Anna-dagen. Med i kortbunten fanns även ett kort förmodligen på en telegrafist på en båt. Har undrat många gånger vem denne Gösta var som var så bekant med Hol Anna. Till saken hör att Hol Anna (född 1857) i början på 1900-talet var anställd i Källeborg.

Här lite data om dessa kort.

Första kortet till Hol Anna från Gösta (N)

Kommer från Sala den 8-12 1918.

Är skrivet med lite barnslig stil min gissning kanske 17-18 år! I så fall född omkring 1900. Sedan tre

kort från Stockholm, 8-12 1924

("snart jul kommer hem ett tag")

24-3 1925, 8-12 1925. (kan det vara utbildning till telegrafist?)

Sedan från båten "S/S SIRIUS".

Erith 1-1-26, Sundsvall 12-5-26

(tack för senast) Tynemout 16-6-26.

Haparanda 27-6-26, Hönefors 6-9-26, Greenhithe 26-9-26, Lö-
vön 13-10-26, Sundsvall

19-12-26, Port Talboth 12-1-27,

Alexandria 12-2-27, Luleå 12-10-27,

Sundsvall 13-12-27, Barry Rocks 7-1-28,

Svansea 10-1-29, Granersend 5-12-29, Antwerpen 2-9-30

(en resa till lå se sen).

NU S/S BALTIA Hull, 29-11-30, Göteborg 18-12-30

(kompletterande telegrafistskola i Buenos Aires 13-8-31.

Inga fler kort från Gösta och haven.

*Kort till Anna ad. Tyna från be-
känt i Lindesnä 7-7-1908 Där står*

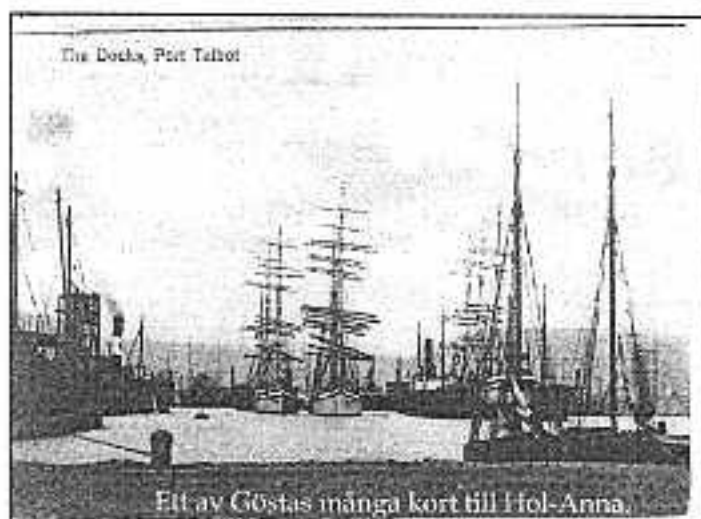
"hälsa Gösta". Kort till Anna ad. Källeborg 1910 och 28-8-1912 där står också "hälsa Gösta"

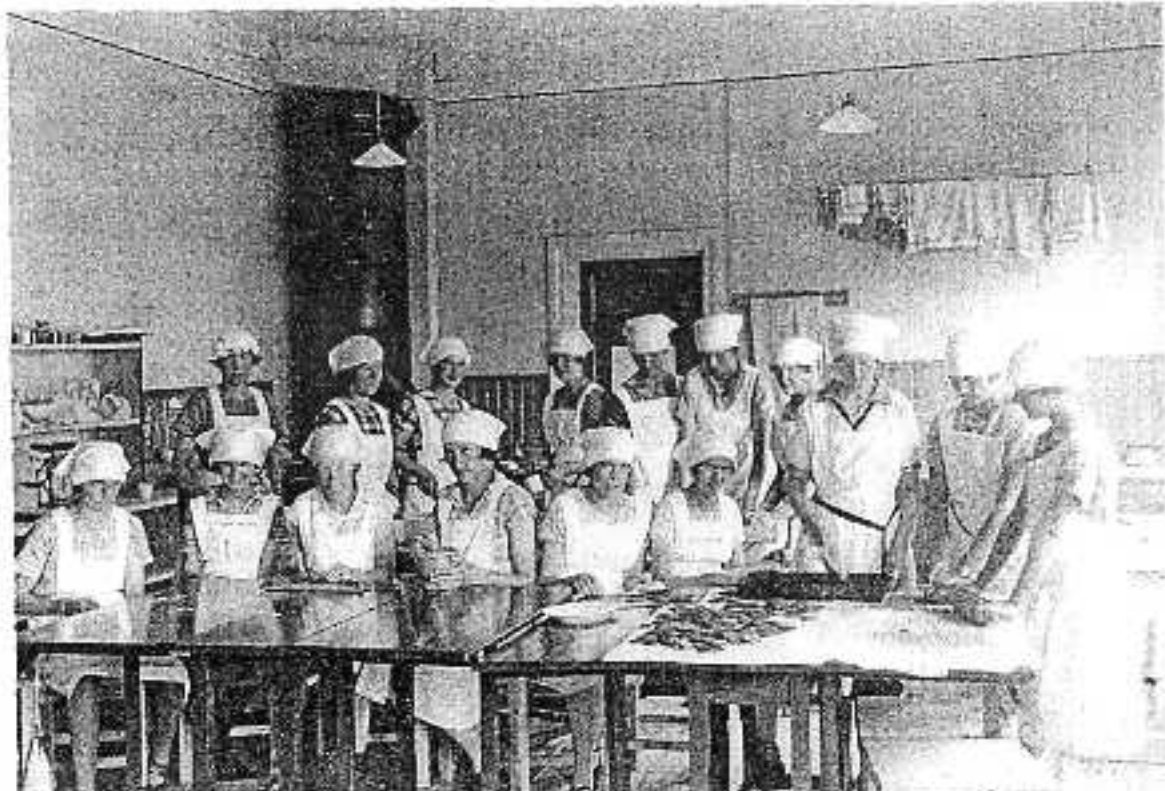
Jag talade en gång med Esbjörs Rune om dessa kort och han kontaktade Jont-Lars i "Gösta-fallet" och då fått fram att denna Gösta var fosterbarn till jagmästare Lindhorn och dennes syster i Källeborg, och hette Gösta Nyberg. Han var även en tid med i Nås fotbollslag. Han hade en son, (med vem?) som hette Gotthard Söderström (min gissning född 1915-20 !!!) här fyllde Hedemo i som bodde, *fram till skollåden*, hos Skräddar Karin (1858-1941) i en liten stuga som stod mittemot Matssons affär i Skansbacken. Och Sjö-Anna kunde berätta att hennes bror Nils gått i samma klass i skolan som Gotthard Söderström, men sedan visste han inget mer om honom. Egentligen var det sjömannen Göstas kort till Hol-Anna som väckte mitt intresse men det ena gav det andra och med storartad och välvillig hjälp från alla ovanstående så blev slutresultatet en helt annan person än "sjömannen Gösta". Stugan där Skräddar Karin bodde är nu för länge sen även och Skräddar Karin död och vart Gösta och hans barn, Gotthard Söderström nu omkring

90 år, sen tog vägen är tyvärr olöst, och får så vara !!!

Ralf-Pär,

Från Statens Maritima Museum Stockholm har jag fått uppgifter om lastångaren Sirius som denne "Gösta" mer eller mindre bodde på i minst fem år. Sirius var byggd 1889 i England, om 2056 brutton ton 900 ihk ångmaskin. Fartyget har byggts om 1925 och redades av "Rederi AB Iris" Stockholm.

*Från Skolköket i Nederborg omkring 1920-1925
 Bakre raden från vänster; 1 Anna Juhlin, 2 Knöter Anna,
 3 Berta Lindal, 4, 5, 6 Okända, 7 Orr Britta, 8, 9, 10 okända
 Främre raden sittande; 11, okänd, 12 Tysk Kari, 13 okänd,
 14 Dopp Ester, 15 Dopp Karin, 16 Karin Skotte.*

Med reservation för namnfejl. Kort lånat av Gullvi Olsson

**Vi önskar
 alla läsare en
 riktigt skön
 sommar
 och
 höst**

men kom ihåg
 att vi har

Potatisen

till
 strömningen

Sommår* sommår* sommår*
!!

Här finns det som du behöver på
stranden, i hängmattan, eller på
Gräsmattan.

Vi önskar en riktigt solig sommar..

NÅS SERVICECENTER AB

TEL. 0281- 302 19

foto från Josefs Kisti

Josefs Per denna slagfärdiga Näsugubbe som bl.a var bror med Josefs Josöp och Josefs Anders "Spalt Olle" alla dessa tre var nämnda i förra vargen.

Per var i det militära när platonchefen övade exercis med höger och vänster om. Per hade problem med riktningen i praktiken, så befälet anmärkte på Pers höger om "Je vänj mä ful je ö sôm döm arä, men hä sins ful int ti dässä brakkor!"

Per var far till Olof "Joven" kallad. "Joven" yttrade åt far sin en varm sommardag "Nämän far, hä e 30 grader ti skuggän". "Hön fan skull du ti skuggän ö görö", sa Per.

"Joven" blev haffad av Näsapolisen på en fest vid Storänget för att han hade svårt att hålla balansen och blev ålagd böter, när han skulle betala böterna på posten frågade han kassörskan, "Hur mytje oms skä du a på dätta dä".

TYNA BIL

Dala-Järna

TEL. 0281-20943 BOST. 20528

MOBIL 070/2459084

Sii- Gubben !

Han hette egentligen Erik Hindersa, men eftersom han hade den egenheten att säga "sii" efter nästan alla meningar så blev det Sii-gubben i folkmun.

Uppbrottet var nu nära förestående, vi höll att avveckla våra kor och andra djur, vi skulle flytta från Finnmarken.

Om ett år skulle jag börja skolan, det var ett par mil från mitt hem till närmaste by, skolskjutsar var inte uppfunna ännu, förresten fanns det ingen farbar väg.

Våren var i antågande det töade på dagarna och frös till is på nätterna.

En dag skulle vi åka till Malms på Lejön och ta adjö av dem sa mor. Det gick en ilning igenom mig det var det roligaste jag visste att åka dit.

Tant Selma och farbror Malm hade något som jag tyckte var spännande och oförklarligt, en fyrkantig låda med vev på sidan och en jättestor tratt ovanpå. Man la en svart tallrik på lådan och vips var det någon som sjöng. Vem är det som sjunger ? frågade jag. Jo det är "Styckemick" sa farbror Malm. Det var ett konstigt namn det var nog en konstig farbror också som kunde få plats i den lilla lådan.

Nu var kaffet urdrucket och pratstunden över och det var dags att åka hem. Isen låg spegelblank på Lejsjön min plats var på sittbrädan på sparken, det sjöng i medarna jag tyckte det gick hisnande fort.

Vi hade bara en liten bit kvar till stranden då vi fick höra någon ropä på hjälp, nödroppen upprepades gång på gång och ekade över sjön och upp mot Kandraberget "Milde tid"!! Det är någon som ligger i sjön sa Mor, vi måste skynda oss.

Mor satte händerna som en tratt för mun och ropade allt hon orkade "Håll ut! Hjälpen kommer!" Vi var strax i land men där var bara upptrampat spår hem till oss, du får komma efter sa mor jag måste springa hem efter hjälp. Halvvägs upp till stugan mötte jag far och två bröder dom hade ryckt åt sig en hässjestång och min bror Gunnar hade inte haft tid att ta på sig skorna så han sprang i bara strumporna, det gällde ju en människas liv.

Hasande på mage med stången framför sig tog de sig ut till vaken, där låg Sii-gubben och kämpade för sitt liv. Med förenade krafter fick de upp honom men då kunde han inte stå på benen

han hade inte orkat många minuter till i vaken. Närmaste hus var i Hån, dit halvt släpade och bar de Sii-gubben, där fick de av honom kläderna och gav honom varmt att dricka pojkarna masserade hans ben och kropp tills värmen började återkomma. Han bäddades ner och somnade nästan genast.

Sii-gubben hade varit till banken i Fredriksberg och hämtat pengar för han skulle köpa en ko av oss han hade åkt skidor över hela Lejsjön, pengarna lades på en bricka för att torka.

Fyra dagar senare kom han hem till oss och hämtade kossan sin, han blev inte ens förkyld efter det ofrivilliga vinterbadet.

Berättat och upplevt 1924 av Ragnild Bergman från Päckberget

HJULBÄCKS BYGG HB
TEL. 0281-30172 070-3553349

NU ÄR AKUT.

**RING SÅ KOMMER VI
RUSTADE TILL TÄNDERNA**

Kalle Thörn från Lindesnäs med sin Chevrolet 1953.

Kalle hade taxirörelse samt körde posten mellan Näs och finnmarken. Körde även gäster från pensionatet på olika rundturer, ofta till Narsen och Vinberget. Jag minns särskilt en resa till "Styggens stuga". Med var Gun-Britt och skådespelaren Bert Söderlund, Ester, Kalle och jag. Ta inte med något från stugan för då drabbas du av olycka. En uppmaning till alla som var med. Bert tog med en rostig spik hem till pensionatet. Morgonen därpå var hans skor fyllda med vatten. Naturligtvis fick jag och min kusin Sten skulden för detta. Vi svor på att vi var oskyldiga för familjen Söderlund hade ju dörren låst från insidan. Vem som fyllt skorna med vatten kom aldrig fram. Sådana här "olyckor" drabbade fler än Söderlunds som inte kunde låta bli Styggens prylar. Jag tog själv en spik för att testa men råkade inte ut för något missöde kopplat till detta. Kalle Thörn levererade även matvaror till kunder i Lindesnäs. Dom ringde och

beställde hos bl.a Tysk Erik som plockade i matkassar som Kalle hämtade. Jag och Willy Gustavsson åkte med postbilen på lördagar från skolan. Just denna dag skulle vi hjälpa Kalle att bära ut varorna till bilen. När vi var på väg frågade Kalle vart vi gjort av kassarna. Dom hade vi ställt vid bakluckan då vi trodde att han ville ställa i dom själv. Tyvärr uppstod ett missförstånd där, för Kalle backade över kassarna med mat när han skulle vända. Vi fick en riktig skopa ovetta för att sedan förklara för Tysk Erik vad som hänt. Posten blev litet sen den här dagen men kunderna fick sina varor efter att Tysk Erik plockat fram nytt.

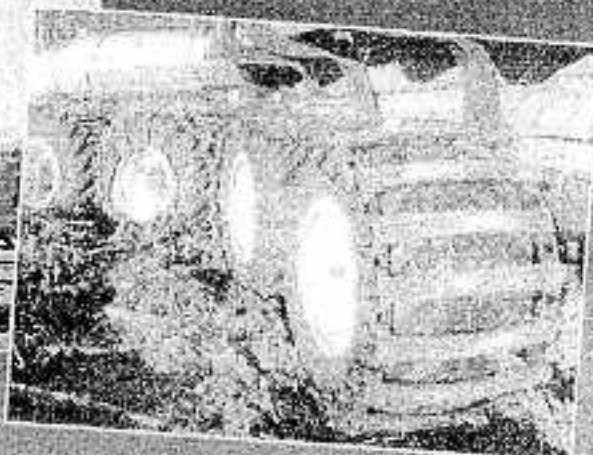
Berättelse och foto av Bosse Olsson
Ester's pojke från Nässjö

Kalle Thörn Lindesnäs Chevrolet 1953

SIT RIGHT

Forest King bankar

KOPA-RIGHT-TRACKS

600x22,5 600x26,5 700x22,5 700x26,5

BALTRATORS Gripar

Rotatorprogram 1 - 16 ton

Länkar

Med eller utan broms

SIT RIGHT RKN AB

Hemsida: www.sit-right.se
E-mail: mail@sit-right.se

Närsjövägen 36, SE-780 53 NÅS
Telefon 0281-300 30 Fax 0281-59 51 07

...då vi kōmm in i bild'n
då våg en gammul
hästkraft assint...!!

Från plats
till plats
utan om-
lastning,
snabba
transporter!

Hemmings Åkeri AB
PER & BÖRJE

Specialitet
Skegs- & Hustransporter

Storbyn 12
780 53 Nås

Tel + fax: 0281-300 90
Per mobil: 070-213 68 99
Börje mobil: 070-263 33 54
Mail: hemming.ab@express.se

Lisejantis Nils med sin lastbil vid Närjō Pensionat för att hämta "Blinken" till tjänstgöring
Troligen för att hämta grus vid Klacken (mellan Nås -Lindesnäs) På flaket 2 okända.
Foto Boase Olsson

Logdans i Närsjö!

Björkarna hade just fått det ljusgröna floret över sig, backarna lyste vita som snö av alla sipporna.

Det började talas om semester, i juli skulle vi få två hela veckor ledigt. Nu hade det blivit mera vanligt att man skulle åka någonstans på sin ledighet.

Lisjanis Axel och Sjö Annas Anna var våra bästa vänner och eftersom de hade sina rötter i Näs, så tipsade de oss om Närsjö pensionat.

Vi ringde Ester (ägaren till pensionatet), men pensionatet var redan fullbelagt, men vi kunde få bo i "Blinkens" stuga. Vi tackade ja.

Dagarna gick, och snart var det dags för det stora äventyret.

Barnen var dels hos farmor och även på sommarvistelse på majblommans bekostnad, så vi skulle få vara alldeles för oss själva.

Vi tog tåget via Borlänge till Näs och där mötte Tupp Erik med bil.

Väl bekommen till Närsjö var det fullbelagt överallt, en skola intill var också full med folk det var visst ett populärt ställe. Det var helt omodernt så Ester som skötte rulljansen hade det väldigt jobbigt. Hon lagade all maten själv till alla gäster, kokkonsten kunde hon verkligen med äran, det var både god och riklig mat.

Dagarna förflöt i stillhetens tecken, vi hade snart sonderat terrängen runtomkring med promenader hit och dit och tyckte det började bli litet trist, några andra möjligheter till nöjen fanns inte att tillgå. Då kom min man John på att vi skulle ställa till med logdans, det fanns ju en gammal loge på tomten. Ester gav sitt bifall och vi började genast röja bort all bråte därinne, vi fick hjälp av Esters man och det kom några flickor också och det sopades så dammet stod som ett moln runt oss.

Ett höloft fanns det i ena änden av logen, där röjde vi för spelmännen, två gubbar en med dragspel och en med fiol hade lovat att spela.

Djungeltelegrafén hade klaffat perfekt och det kom folk från alla väderstreck med eller utan fickflaska. Snart var dansen i full gång de stampade och tjoade så till och med Bertas tuppen började gala fast det var sena kvällen men han tystades väl av hönorna för det blev snart slut på galandet.

Esters kaffekassa ökades avsevärt, många ville ha något värmande innanför västen fast sommarkvällen var ljuvlig och varm.

John fick tag på en gammal hatt och gick omkring och samlade till spelmännen, någon avsevärd summa blev det ju inte.

En pinsam malör inträffade i början av kvällen, ett äldre par så kallat herrskap bodde på pensionatet, de kom promenerande så sirligt, hon i vitmönstrad luftig klänning och han i vita byxor och blå kavaj. En ledig trädgårdsoffa föll dem i smaken så de satte sig ned samtidigt och med ett brak rasade hela soffan samman, det blev bara spillror kvar av den.

De som hade "värm" sig för mycket la upp ett rätt gapskratt andra stod som förstenade, ingen sprang fram för att hjälpa dem upp, men som tur var hade ingen gjort sig illa. Med högburet huvud vandrade de arm i arm tillbaka till sitt rum och där förblev de resten av kvällen. Solen hade gått ner och myggen brottades med svett och myggolja, snart var det roliga över, längre än till tolv fick de inte spela, gäster som inte deltog skulle ju sova också.

Kvällen blev mycket lyckad alla gick hem till sitt. Med värkande ben och ett leende på läpparna satt Ester och räknade sin kassa.

Ett fint och roligt semesterminne för John och Ragnhild.

"Blinken" på sin förstugukvist vid den stuga i Närsjö där vi bodde under vår semestervistelse i Näs på 50-talet.

*Text och foto
Ragnhild Bergman
Sandviken fd. Päckberget*

Rättstavning — är det så viktigt ??

Ur lärarnas tidning nr. 22 2005

Eilngt en uneörnskding på ett egnskilt uivtnieret så seplar det inegn roll i viekln odrnng boksrtnävea i ett ord såtr i, det edna som är vtikigt är, att fsötra och ssita bavstoken såtr på rtät patsl. Rseetn kan stå hlelur om blluer och man kan ädnå lsåa tetxen uatn porbelm. Dttea broer på att vi itne leäsr vjrae bkosatv för sig uatn odern som hlehet.

Det kanske inte är så allvarligt med några stavfel som många vill hävda ?

Jag kan då vgåa brettåa att ajg üenv i smmoar har ngråa nya rarma med iennållh illi beksdånign i fnötrset vid f.d. Tskys foo, nuv. Chtriers Prelos , alla med iennållh frnå Nås.. Vlökmmne att kxoä !!

Rälg-Päär

Cementfabriken vid station mittan av 1930-talet. Här tillverkas s.k. vinkeltegel, av fr. v. Helge Rosén, Lissjanis Ernst, Erik Rosén och "Jocke".

Rälg Päär

JAG SER, 348 SER
EN GAMMAL

**...NU KAN SAIDA
OCH ANDRA SIARE DRA
NÅTT GAMMALT
ÖVER SEJ.....**

...FÖR VI HITTAR DET MESTA

Vi arbetar med GPS-inmätning och dokumentation ledningsnät.

Hagström

Närsvägen 23
78053 NÅS

Tel. 0281-30597
Fax. 0281-30597
070-6208271

*110 år sedan utvandringen
från Nås till Jerusalem!
när 37 personer lämnade sin hembygd
för att möta Jesu andra återkomst.*

*I dec 2006 är del 105 av sedan Selma
Lagerlöfs "Jerusalem - I Dalarna" utkom.*

*"Och tänk på dalabönderna som drog till
Jerusalem! Är jag inte i skuld hos dem, därför att
de gav mig ett stordåd att skriva om?"*

Året var 1909. Som pristagare i litteratur hade Selma Lagerlöf all anledning att fundera på det viset när hon höll tal vid Nobelfesten. Romanen "Jerusalem" hade gjort henne till stor författare. Del I, I Dalarna, såldes blixtnabbt. Tidningen Falu-Kuriren meddelade den 11 december 1901 att boken hade kommit ut i bokhandeln och redan före julafton var den utsåld hos förläggaren och en ny upplaga under tryckning. Den 2 augusti 1902 skrev Tidningen för Falu län och stad: "Selma Lagerlöf har nu fullbordat andra delen av Jerusalem, hvars i fjol utgivna första del var det årets märkligaste alster inom den svenska skönlitteraturen."

"Men först till Jerusalem!"

Sommaren 1897 hade Selma Lagerlöf blivit inspirerad av den storartade händelsen att en grupp dalabönder från Nås hade satsat allt på sin religiösa övertygelse och hon bestämde sig för att använda deras historia som romanämne. I december 1899 reste hon, tillsammans med sin vän Sophie Elkan, på en av Cooks Tours ordnad 6 månaders orientresa, bl.a. till Egypten, där de tillbringade 2 månader, och sen till Palestina, där de vistades 2 veckor på Grand New Hotel i Jerusalem. Som Sophie Elkan skrev i ett brev till en väninna om ankomsten till Jaffa: "landningen var förfärlig...Båten flög som en kork på vågorna".

Den 4 mars 1900 skriver Möckelind Erik hem till "Min gamle vän Herr G.W." i Nås: "Jag kommer ner ifrån Salongen, och vi hade besök af många utländska resande och ibland dessa två Svenska fruntimmer med helsningar ifrån Nås, hvilket är för oss roligt se dat svenska folket och tala med dem, dessa båda åkte nu upp till Oljoberget och i morgon skulle de åka ner till Jeriko, de skulle komma hit åter igen så snart de kom tillbaka från Jeriko".

Selma Lagerlöfs första brev från Jerusalem till sin mor skrevs den 6 mars 1900. Där berättas hur hon och Sophie Elkan hade kommit på eftermiddagen till Stora Huset vid American Colony. "Pojken som öppnade såg så svensk ut att jag genast talade svenska med honom och det var också mycket riktigt en Nåspojke. Han förde oss in, det hade nyss varit gudstjänst och nu voro alla samlade till ett litet aftonparti i en stor sal. Så fort de hörde oss tala svenska kommo de emot oss allt hvad skandinaver som fanns där, gamla och unga kommo och helsade och sade välkommen....Vi stannade där i två timmar och drucko te med dem, hela tiden sulto de runtom i en stor krets och det var en hjärtlighet utan like. De bådo att vi snart skulle komma igen och riktigt se hur de hade det, så att vi kunde säga dem därhemma att de hade det bra och voro goda människor, ty det gick många dåliga rykten om dem, sade de."

Från ett brev, skrivet av Sophie Elkan, framgår det att det efterlängtrade besöket blev av: "Landsmännen har varit överlyckliga med oss och tagit emot oss på ett rörande sätt- nästan hvarje afton kommer några af dem hit för att råka oss och i övermorgon skola vi till deras skola och tillbringa hela dagen hos dem. "Men sen var det dags för författarinnorna att fortsätta till Konstantinopel, där Selma Lagerlöf skulle ta upp den förföljelse Amerikaniska Konsuln i Jerusalem utsatte Nåskolonisterna för. "Smidig och snabb som en orm passade han på att sprida sitt gift," skriver Sven Hedin några år senare i reseskildringen "Till Jerusalem". I sitt sista brev från Jerusalem meddelar Sophie Elkan: "...Vi lofvat dem att efter vår förmåga hjälpa dem till ett önskemål de länge haft. Det låter mystiskt, men härför skola vi arbeta i Constantinopel. "Det är Gud, som skickat er till oss", sade de upprepade gånger, och kunna vi verkligen uträtta för dem det vi vilja och hoppas, så är det underbart "hur Gud styr", ty de veta ej, hvad vi veta, att hela vår resa blev beslutad enkom för att se dem."

Sen berättar Sophie Elkan utförligt om hur det var när de och Nåsfolket i Jerusalem skildes från varann: "De voro rörande mot oss i det sista. Kvällen innan vår afresa var somliga af dem i hotellet (vi hade förut tagit afsked i kolonien, där vi varit hela förmiddagen) och medförde presenter som vi skulle aflämna till släktingar i Dalarna, du må tro att min koffert är tung.

FORTSÄTTNING NÄSTA SIDA!

Äfven vi fingo pressade blommor och dylikt och när vi på morgonen i vagn körde utanför Jerusalems portar stodo män, kvinnor och barn alla svenska och väntade för att säga "adjö" och "Gud signe" och "lycklig resa" och "tack"... Vi hade tårar i ögonen, liksom vi hade det, när vi på deras andaktsstund på morgonen i kolonien efter de engelska hönerna hörde dem sjunga en svensk hymn och "viltna" på svenska."

Innan de lämna Jerusalem hade Selma passat på att fotografera Näskvinnorna. Som Sophie Elkan uttryckte det: "Från denna resa medföra vi egna fotografier- vi köpte oss sista dagen i Cairo en liten Kodak, och jag har aldrig sett Selma så stolt som nu, när vi lyckades taga något..."

□ Fr. v. Johanna Johansdotter?, Sophie Elkan, Okänd kvinna, Josefs Lars ?, Josefs Brita, Anna Ersdotter Hjerpe, Hol (Israels) Brita, Hemmings Katrin ?, Liss Brita, Hanses Anna, Okänd kvinna, Lisslasses Karin ?.

Och så till Nås!

Under våren och sommaren 1900 gick breven fram och tillbaka mellan Nås och Jerusalem som vanligt, men här och där kan man läsa mellan raderna om den förväntan som låg i luften. Selma Lagerlöf hade nämligen lovat att åka till Nås efter återkomsten från Orienten. Tipers Carin skriver till en kusin i slutet av april: "Får omtala att vi för en tid sedan hade besök av de två Svenska författarinnorna som du skref om i ett bref. De var hit flera gånger. De kommer troligen till Nås så ni får se dem, åtminstone den ena af dem, Fröken Lagerlöf... De fick eder adress och vi sade att troligen kommer ni till att se dem."

Och i juni 1900 skriver Hol Brita till släktingar i Nås: "Vi hafva detta sista året haft många svenskar till påhälsning. Jag tänker ni får se om det i tidningarna. Bland dessa var det två fruntimmer, den ena hette fru Elkan och den andra fröken Lagerlöf. De voro mycket intresserade i vårt hus och vi har äfven hört många goda vittnesbörd från dem sedan de reste. De sade, att så snart de kommo hem skulle de resa till Nås och tala om der hur de sågo vi hade det..."

Det dröjde faktiskt till hösten. Selma Lagerlöf var inte tillbaka i Falun från orientresan förrän midsommar. (Hon var permanent bosatt i Falun fr.o.m. 1897). I september kom Sophie Elkan på besök, och då, i mitten av september 1900, blev det av med resan till Nås. Sophie Elkan rapporterade den 29 september entusiastiskt till väninnan Betty Warburg: "När vi åkte genom Gagnef och Floda socknar hade vi turen att se bondfolket komma ned från fåbodarne med kreatur och gitarrspel. Jag har aldrig sett så många svenska nationaldräkter på en gång. Och de äro vackra- gröna tröjor med röda ärmor och kanariegula småbarn..." Och så litet längre fram i samma brev: "... på söndagsförmiddagen...gingo vi till den förmämste bonden, till hvilken sakerna voro adresserade, och framförde hälsningar och visade en liten fotografi af de flesta kvinnorna i kolonien. Den lämnade vi kvar, arrangerade så, att vi skulle komma igen vid 5-tiden, då han skulle samla så många som möjligt af koloniens släktingar. Vi hade saker med oss, tycktes det, till halva socknen, blomsterkort, fotografier, arbeten i olivträd etc. Ungefär tolv personer kommo, då de öfriga voro så långt borta och ej kunde anträffas på så kort tid..." Selma däremot skriver kortfattat i sin almanacka: 15/9. Resa till Nås. Nattherberge hos jügmästare Lindborn. 16/9. I Nås. Samtal med bönderna hos Mattssöns. 17/9. Resa från Nås öfver Vansbro till Rättvik." (Man åkte hästskjuts från Nås till Vansbro och därifrån till Rättvik med Mora-Vänerns Järnväg. Däremot järnvägsmöjlighet vid resan från Falun till Nås fanns endast till Gagnef, varifrån man sen måste anlita hästskjuts.)

Fortsättning nästa sida!

Vad diskuterades dessa "tre timmar" de sutto tillsammans, Selma, Sophie och Näsborna?

..." om allt, hvad vi sett och hört och trott och förmodat. Jag ville, att en målare skulle tagit bönderna, medan vi talade-det var så märkvärdiga uttryck i deras ansikten.

Det var bland det intressantaste jag varit med om att höra dessa bönders frågor, se dem lyssnande och funderande och tiggande för att höra, om vad vi sade öfverstämde med hvad släktingarna skrefvo. De hade väntat oss, vi voro de första som sett kolonien i Jerusalem och kommit med hälsningar till Näs, och var deras tacksamhet stor och rörande." (Fortsättning på Sophie Elkans brev till Betty Warburg, den 25 nov. 1900).

Säkert hörde de två författarinnorna om den stormiga Emmadagen 1896 när Näsborna sist såg Jerusalemsfärdarna mitt under slättertiden, och om de som hade velat åka men fått förhinder. Möjligen var Sjö Anders nu med för att höra hur det hade gått för själsfränderna, eftersom han fortfarande hade för avsikt att göra resan till Jerusalem ; han höll flitig kontakt med

de utvandrade livet ut. Det är också möjligt att Selma Lagerlöf tog upp en del av de funderingar hon hade haft, när hon skrev från Jerusalem till sin mor: "De säga att de äro så lyckliga, och männen se rätt krya och lifliga ut, men kvinnorna mindre. Alla hava lärt sig engelska. Larsson har ingenting att säga här, nu är det fru Spafford, amerikanska, som styr det hela." Och säkert måste det ha varit frågor kring Amerikanska Konsuln i Jerusalem. Som Hollisbetes Jon skrev till sina föräldrar: "De" (alltså författarinnorna) "har talat med Amerikanska Consulen och han hade sagt alla slags lögner om oss. Som han alltid gör." Resultatet av Selma Lagerlöfs möte med Svenska Konsuln i Konstantinopel, där hon "lämnade ett intyg och gick i borgen för kolonisternas heder" (Sven Hedin) var högst aktuellt och av stor angelägenhet för släkt och vänner i Näs.

Selmas besök i Näs utgjorde både en godhjärtad gärning mot Näsfolket och en närmare förankring i det material hon samlade till den kommande boken. Kanske hon även stiftade bekantskap med handlaren Lyckholm?

FORTSÄTTNING NÄSTA SIDA!

Älskar du färsk frukt det finns ju Nära dej
Älskar du färskt bröd det finns ju Nära dej
Älskar du vispgrädde det finns ju Nära dej
Älskar du grönsaker det finns ju Nära dej
Älskar du det mesta det finns ju Nära dej
Älskar du bara pölsa det finns ju Nära dej
Älskar du joläplär det finns ju Nära dej

**TELEFON
0281-30084**

På ett senare stadium, möjligen någon gång i början av 1902, fick hon förtroendet att genom den välbekanta skollärardottern Stina Falk, låna en bunt brev från honom för att fördjupa hennes kunskap i ärendet Jerusalem, Del II. Selmas tackbrev vid återsändandet av brevbuntan är daterat den 30 november 1902.

Efter det skildrade söndagsmötet i Nås tillbringade författarinnorna ytterligare en natt i Nås. Selma Lagerlöf har äfven samlat i sina anteckningar viktiga och allmänna informationer om livet i Nås, såsom: "Prosten Granberg går utför så hans prästjord måste snart tas av socknen. Förvaltar Sundblad har blivit dömd i högsta domstolen till att betala till Carlins änka 500 k. till kronan. Bergslaget äger nu en 80 % av hela Nås. Goda tider, en karl kostar 3 kr. om dagen, potatis är uppe 9 kr. en läst köl kostar 11 kr. vid Vansbro."

Med Elin Wagners redogörelse för resan från Nås den 17 september får vi slutbedömningen av besöket från Násfolket, väl värt att beakta: "När Selma och Sophie skulle resa ifrån Nås, frågade böndernas talesman vad hemforslingen av presenterna kostade. Besväret hade varit större än kostnaden och det lät sig inte betalas. Bönderna sammanträdde då och erbjöd gratisskjuts till stationen. Vägen var lång och man sparade därmed 12 kronor."

Skans Vicky Airey

Källeborg

□ Gästgivar Olof Matssons allärsfastighet omkring sockelskiftet 1900.

□ Vävsalen där Naskvinnorna arbetade.

Selma Lagerlöf

Lantbrevbärare Olof Kallén

Postens trotjänare 1899-1923

*född 1863 i Näveråsen
på Nås finnmark har
finsk härkomst.
Han arbetade på
järnvägsbyggen
och farmer i staten
Minnesota Amerika
mellan 1893-1895
Var gift med Sveds
Annas syster Greta*

Foto erhållet av Bosse Olsson

Från Nåsvargen Dec 2003 står ett reportage hämtat från ett tidningsurklipp ur en läntidning 1923 när Olof Kallén fyllde 60 år. Denne trotjänare har varit lantbrevbärare mellan Nås och Lindesnäs i 23 års tid inte en enda dag har han försummat plikten och fortskaffningsmedlen har varit till fots, cykel eller häst och vintertid sparkstötting eller skidor allt efter behov och under dessa 23 åren har han tillryggalagt 12 250 svenska mil. Under 1 år hade han även sina turer utsträckta ända till Näveråsen. Också under ett par års tid fick han även en utökad sträcka mot Håvberget. Under tiden när Näveråsturen fanns med åtgång 2 dagar för denna tur och sedan blev det 3 turer i veckan till Lindesnäs alltså 44km.per tur.

Innan denne outtröttlige lantbrevbäraren erhöll cykel, utan nödgades färdas till fots, brukade i sommartid halvsulorna inte räcka längre än ett par veckor.

Han blev aldrig utsatt för överfall eller ens tillstymmelse till rånförsök på dessa ödsliga vägar. Men så var Kallén allas vän och ingens ovän.

Vi erbjuder lojala kunder

Dygnet-runt-service

i Sverige och Europa!

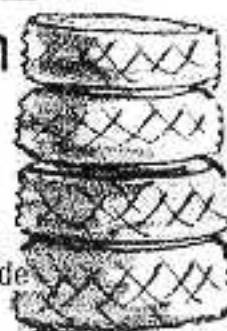
på väg

**Köp 4 sommar-
däck så bjuder
vi på Nitrogen
till 2!**

Värde 100 kr.

(Lägg till 100 kr så fyller vi de
andra två med)

(Ps. Kom in med dina lösa hjul
nu, så slipper du köa sedan...)

Kalle, Hasse och Sven

hälsar gamla som nya kunder hjärtligt

Välkomna till...

TyrePro AB 0281-13090

DÄCKTEAM

Näsfararen från Jerusalem

Strax efter jul 1942 fick jag ett telefonsamtal från Ernst W. Matsson. Han berättade, att han på julafton fick ett oväntat besök. Det var en 17-årig yngling, Eric Dinsmore-Matsson, som anlänt från Jerusalem. Som sonson till Gästgivar Mats Matsson ville han se den byggd som farfadern med familj hade lämnat 1896. Erics far var då 10 år.

Ernst W. Matsson undrade, om jag hade lust att ta hand om Eric några dagar. Naturligtvis var det spännande för mig att få välkomna honom till mitt hem i Nederborgs skola. Vi besåg salarna och tittade på en del av inventarierna. I biblioteket plockade vi fram "Jerusalem", som han väl kände till. Så besökte vi kyrkan, som Eric tyckte var mycket intressant. Vi klev upp för trapporna till tornets "glaskammare", där vi hade en strålande utsikt över hela Näs.

Nästa dag föreslog jag, att vi skulle göra en skidtur till småbackarna i Asphagen. Jag letade fram en extra uppsättning av skidor, stavar och pjäxor, och så gav vi oss iväg. Det var första gången Eric var i närheten av ett par skidor. Just då vi lämnade skolgården, dök det upp några småbarn, som också tänkt göra en liten tur. De märkte att Eric hade svårt att stå på benen. Att glida på skidorna kunde han inte alls, utan han klev ett steg i taget. Inte kunde han prata Näs-mål heller, inte ens svenska. Jag berättade för barnen, att han just kommit från Jerusalem, där man knappast vet vad snö är. Till barnaskarans besvikelse vände

Eric och jag innan vi kommit till gamla sockenstugan.

Välbehållen men utmattad fick Eric snart slå sig ner hemma vid kaffebordet. Han berättade bl.a. att han under julen varit bjuden på kalas i Näs. Innan bordsgästerna knappast hunnit börja med mat och dryck, satte man igång att sjunga, vilket förvånade Eric. Han uppfattade att sången började ungefär så här: "El ancor".....

En dag föreslog jag, att vi skulle gå på bio. Jag var litet ängslig för att detta skulle vara opassande för en Jerusalems-bo. Nämdo bara att man ämnade visa en musikfilm. Ljuset i salen släcktes, och filmtiteln kunde läsas "Dance, Senorita". Erics kommentar när han läste den Engelska titeln gjorde att min ängslan var obefogad: "Oh, I have already seen it in Damaskus".

Efter Nyår började Eric på Fornby folkhögskola för att bl.a. lära sig svenska språket. Han hade för avsikt att så småningom genomgå värnplikstjänstgöring och bosätta sig i Stockholm. Våra vägar skildes, och hösten 2003 såg jag i en dödsannons att han avlidit vid 78 års ålder.

Gunnar Wallin

*...potatisen med
anor...*

*..män hä e då märkle sö myttjy gött en kån
fa ur ett joläpplä, hän kån få jolpäronsmos ö
rårakör ö stektä joläpplä ö tönbrö ö jol-
päronsmjöl ö sö jolpäronsbrännvin för-
stäss.....*

*Bröderna Olérs
Nederborg Nås*

Telefon 0281-30261

*...efter den låånga vintern kan vi
alla behöva ladda våra batterier..!*

**..DÅ ÄR DET DAX ATT
KONTAKTA OSS..**

**Vi utvecklar
och tillverkar
batteriladda-
re för städma-
skiner och
rullstolar.**

 **Swede
electronics**

**Telefon 0281-30400
Fax 0281-30666**

Galberget, Sultenberget, Skilbua ,

Galbergets fäbod som ligger ca 10 km S från Lindesnäs i östra slutningen av Galberget och som sträcker sig mot Säfsnäs sockenrå . Galberget tillhör Lindesnäs och är ett ganska sent tillkommande fäbodställe genom att Lindesnäs första landbonde bosatte sig år 1747 och det skall ha varit i Nybergsheden (ca 3 km söder om Lindesnäs) men kom succéivt att besittas i brukssamhället.

Fäbodstället Galberget ansågs vara för svårödlad vid första försöket men fäboden kom i alla fall till på ca 1750 talet vid ånyo flera odlingsförsök.

Sultenbergs fäbod ligger halvannan km Norr om Galberget i NV slutningen av Sultenberget med 1 st brukare från Orsala

Skilbua däremot hade en brukare redan på 1664 års fäbodlista denne var då från Hjulbäck och därefter blev det brukare på 1750 talet när Lindesnäs fick Landbönder. Skilbua ligger ca 5 km S från Lindesnäs och fäboden genomkorsas av Säfsvägen och av Åskan, tillhör i huvudsak Hjulbäck, Kvarnholm och Lindesnäs.

Ägarna i **Galberget** vid sekelskiftet. 6 st. + 1

1. **Bäck Erkes** den enda fäboden i Galberget med använd bebyggelse 2 st bostadshus tillhörande Bäck Olle den ena och Bäck Eriks barn den andra. som är senare uppsatt, bägge i väldigt bra skick.

2-6. **Jon Lars Kalles, Toms Olles, Albin Jonsson, Knuts Lasses, Erk Ers, Dessa** är idag borta men rester av spismurar och rösen vittnar om platserna som stugorna stått på.

7. **Magnus Petterssons (Galbergs Magnus)** som var permanent boende på högsta Galberget till 1944, användes från 1944 och några år framåt av **Charles Sandgren** som fäbod, men är idag också borta

Ägarna vid **Sultenberg** vid sekelskiftet. 1 st

1. **Gustav Bång.** Var ett tag permanentboende Stugan köpt och flyttad till Salsriset på 70 talet ägare där är **Nall Stig.**

Ägarna vid **Skilbua** vid sekelskiftet 5 st.

Herrgårds linda(Lindesnäs Bruk), Bäck Olovs, Bajerns, Klingas, Starkens.

1. **Bajerns** är troligt den som benämns **Mörtlinda** den låg strax söder om Åskan endast delar av muren kvar samt synliga rester av ladugården .Stugan flyttad till **Gammelbua** av **Lennart Marcus.**

2. **Starkens** den enda stugan som idag finns kvar, ligger på södra sidan av Åskan ägs idag av en **Västgöte,** Är i tämligen bra skick

3. **Klingas** vall, låg också söder om Åskan men bara rester av murstock och timmer

4-5 Övriga vallar låg norr om Åskan, har i begynnelsen varit fler än 5 lindor totalt. Bara rester av murstockar och hustimmer kan urskiljas under mossan.

"Kärrsta" en timmerbyggnad i grovt timmer vid väggkanten nära Kärrstamyren, här ställde man in kärran och övergick till klövjetransport över berget till fäbodarna i Galberget, stigen var smal och brant så den fördelaktigaste framkomsten var att transportera på hästryggen.

*Bäck-Erkes Galberget
Enda stugorna som finns kvar
beboeliga, ägs av Olle Bäck och
den bakom av Bäck Eriks barn.*

Vid Albins stuga Galberget!

*Stående fr. v. Albus Klas, Vilhelm Mejer, Knutes Knut. ?
Sittande " Britta Bång, Mitsjöbo Knut, Beda Johansson,
Melker Johansson, Toms Kisti, Emma och Hanna Johansson*

Vid Toms lunda Galberget !

Fr.v. Toms Kisti, övriga okända.

Knutes-stugan i Galberget !

Uppgifter och Foto lämat av Bäck Olle!

*"Kärrsta" här ställde man in kärrorna,
Och övergick till klövjettransport över
berget till Fäbodarna i Galberget .*

En sommar på 60-talet.

Nu har jag läst julnumret av Vargen och den är lika bra som alla andra nr.

Jag Nall Birger sitter här i Hjo och tänkte att token gör som stollen säger, jag skriver ner några minnen från gropa i Vössla, som rinn milla Axn ö älva. Nu vartå på nåsmål attå. Hä ent lätt ta skrevå ö språka på dätta måla döm käll Svånskå, je jör ett fråst lå.

När sommaren kom så skulle det förstås badas även om det var tidigt på säsongen. Det blev med solen och tiden, ganska varmt rätt fort i gropen.

När vi slutat skolan för dagen gällde det att snabbast av alla komma först i, så det var att ha badbyxor på från början. När det sedan blev vedertaget att man kom sist i något så blev man (UX), detta fick bara inte hända när man skulle i och bada i gropen. Av cykeln och av med kläderna, det man hann. Om någon hade enklare att få av kläderna var det bara att hoppa i med det man hade kvar på sig vilket föranledde att till sist hoppade alla som inte ville bli UK i med kläderna på.

Genvägen mellan Skansbacken och Ånge gick förbi gropen och det är en stor vägtrumma som Vössla rinner igenom ut i gropen, där dök man ifrån. När vi tävlade på cykel från Pekkas och för att inte komma sist i, så med tiden blev det så brått att vi cyklade rakt i med kläder, cykel och allt. Att ingen gjorde sig illa var ett under, det kunde vara ganska många cyklar i samtidigt.

För att få lite mer vatten att bada i så byggdes det en damm i utloppet med jord och lera och gråstorvor, den kunde bli ganska hög.

Det som hände med vattnet nedanför var att det lilla som blev kvar var nog mer likt brun lera än vatten.

Till saken hörde att längre ner efter Vössla bodde Arikes Nils. Han arbetade på bergslagens snickeri som låg efter älven inte långt ifrån där han bodde. Även han ville bada i Vössla efter dagens slit på snickeriet.

Ni som var med på den tiden och läste ungdomsböcker känner till att det fanns böcker om Bompa, bl.a Bompa på Krigsstigen. När Nils kom ner till bäcken och såg den bruna lilla rännilen som sakta sökte sig ner mot Västerdalälven blev han inte glad, (det var nog det som var meningen).

När vi hörde Nils trampa igång lättviktaren och komma åkande med blåroken som en dimma efter sig genom Pekkas gård, var det alltid någon som ropade till de badande (Bomba på Krigsstigen).

Nu var goda råd dyra, undan med cyklar och

kläder i en rasande fart, gömstället hade Nils ordnat med själv, han hade sin minkfarm på andra sidan vägen, där gömdes cyklarna, själva kröp vi in i vägtrumman för att ha bra utsikt och kunna höra det som sades, (det skriver jag inte, någon kan ta illa upp).

När Nils tittade ner i gropen fanns förstås ingen damm kvar endast brunt vatten forsade nerför bäcken inga badande barn att skälla på heller så det var bara att dra igång lättviktaren och åka hem igen och vänta tills vattnet klarnat.

Men satungarna som satt i vägtrumman kom fram som Bävvar och började dämna igen, sedan flyttades cyklarna längre mot Ånge, för nästa gång Bomba var på Krigsstigen var det bäst att cykla förbi hos morfar och mormor med några av badkompisarna som inte tyckte det var så hälsosamt att visa vilka badgäster de var som gästade gropen den dagen. Andra tog vägen genom Fiskusheden och skogen hem.

De som låg risigast till var nog Roland (Tuben) och Pekkas Ingvar för dom bodde för nära och var alltid med och badade i gropen. Men för grannsämjans skull så var det bara en önskan från Nils sida att "pöjker kan i lättvärö däm öpp gropa på kvällar sö en anen kan få lög så litå ö". Nils var ingen elak man så vi hörsammade hans önskan så småningom.

Nall Birger Andersson

Fynda på

preCent

*Den lilla butiken med
Det stora innehållet!*

Öppettider

Ons. - fre. 15-19 lör. 10-14

Samt efter överenskommelse

**Skyttat från Närsjövägens
början, följ den 1000 m
Susanne 070 3067024
Välkomna!**

För allmän kännedom!

Vid ev. framtagning av material till Vargen och distribution till mig, önskar Ni posta är min adr. Mellanborg 208 78053 Näs och önskar ni sända e-post ne.jons@swipnet.se telefon 0281 30556.

I förra Vargens bild på huggare i Jontstugan Borgbua uteblev tyvärr namnet på Skantz Erik, sittande med pipan i munnen mellan Blixtens Erik och Einar Söderman vid bordets bortre hörn. Jag ber om överseende med detta.

I stället publiceras här nedan en annan bild från ett huggargång vid Gräsberget.

Även i förra numret angavs att vid Sjöhägnan förekom fäbodbruk ända in på mitten av 1950 talet. "Detta är ej rätt". Vid Sjöhägnan användes visserligen de inhägnade hästhugarna för bete, och hästskötarna färdades i båtar dit vid skötseln av hästarna och detta minns jag litet av när jag satt i en båt på södra delen av Bysjön och fiskade, däremot var det på 1910-1920 talet som fäbodbruket upphörde.

Kortspel med rätt förvaltning!

Kortspel om ved och vattenhämtning var alltid förekommande i skogskvarteren innan läggdags så att det fanns inne tillgängligt på morgonen när man skulle koka morgonkaffet, och jag minns när min far berättade om allt detta, han förklarade att då gällde det att väl förvalta och hantera korten för det kunde vara bra långa vatten hämtningsvägar vid skogskojorna och stackars den som fick trava iväg på kvällen i stup mörker och kanske stort snödjup att pulsa fram i med två fulla vattenhinkar.

Från skogsarbete i Gräsberget ca. 1933
Kortspel om vatten och ved hämtning
Innan kvällsvarden.

Fr. v Fritses Helmer, Jons Erik, Tapp Lars och
sonen Tapp Lars, Frits Nilsson, Frits Karlsson
och Lars Berg.

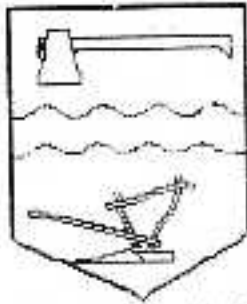
Foto från eget arkiv

...NI SOM SÖKER.....

Kvalitetssläpvagn
Samt reservdelar till samtliga fabrikat..

**BIL & MASKIN I
DALA-JÄRNA AB**

TEL. DALA-JÄRNA 0281-13344

På sista sidan har vi en vädjan till alla våra läsare, Att nu måste Du som tycker att Nåsvargen är läsvärd och bör finnas kvar, kom loss och skriv mera ! Som nog alla förstår är utgivningen av Nåsvargen beroende av att vi får in tillräckligt med material att fylla sidorna med. Vi kan tyvärr inte bara förlita oss på våra största och trognaste manuskriptleverantörer. De högarna minskar oroväckande fort! Det behöver inte vara saker som hänt för hundra år sen, vi tar gärna saker som nyligen hänt! Gärna kort med årtal och litet fakta. Skriv och lämna till mig Nils-Erik eller Hed Gunnar som också har hand om distributionen och tar emot annonserna. Jag vill med detta tacka alla annonsörer och alla som bidragit med hjälp till att skaffa material till "Vargen"

*Jag önskar er alla läsare av "Vargen" en skön sommar Ha det....
Nils-Erik.*

*Och till sist!
Orrstugan vid Hå-brolindor Knösen*

Foto från Täpp Lars